

Кенгеш

Билим беруу: алда ахшы тюрлениуле сакълайдыла

Окъяу жылны аллында устазланы республикалы август кенгешлерин бардыруу эрттеден бери да тереде. Энди бир ауукъ замандан бери уа ол сауыйыкны ичинде окъяу бардырылады, анга устазла башха-башха ызлагъа тийишлиликде къатышадыла.

Баш кюнде Нальчикде Музыка театрда озгъан уллу жыйылыуы уа сегиз жюзден аслам адам къатышханды. Ол кеси да озгъан жылланы эсеплерине эмда билим берууну жаңгы амалларына бла юйретиуну терелерине аталгъанды.

Жыйылыу ачылырдан алгъа уа, КъМР-ни Жарыкъландыруу эмда илму министерствосу КъМКЪУ, Саулыкъ сакълау министерство бла байламлыкъда ишлеу жаны бла келишимлеге къол салгъанды. Дагъыда аллай келишимле «Курчатовну школлари», физика-техника ызы мектеплени айнытхан фонд эмда «Иннопрактика» билим беруу ара бла да этилгенди.

Кенгешни хурметли къонакълары уа республиканы Башчысы **Казбек Кокков**, РФ-ни жарыкъландыруу министрлини орунбасары эмда статс-секретары **Андрей Корнеев**, КъМР-ни Парламентини Председатели **Татьяна Егорова**, КъМР-ни Правительствосуну Председатели **Мусукъланы Алий**, Абхазия Республиканы жарыкъландыруу министрли **Хана Гунба**, «Иннопрактика»

компанияны агротехнологияла жаны бла таматасы **Владимир Авдеенко**, КъМР-де федерал инспектор **Тимур Кочесокков**, Жарыкъландыруу эмда илму министерствода жамауат советни председатели **Хаути Сохроков**, педагог ишни ветеранлары, толтуруучу власть органны келечилери, башхала да болгъандыла.

Устазланы август кенгешлери бла эм алгъа видео амал бла РФ-ни жарыкъландыруу министрли **Сергей Кравцов** алгъышлагъанды. Ол билим беруу жамауатны айныууна не заманда да къошумчулукъ этип, устазны даражасы бийик бола келгенин, аны бла байламлы бийыл июльда кыралны Президенти Владимир Путин да оную чыгъаргъанын эсгертгенди. Педагоглары, дерс бергенден тышында, кыагъыт

Ахыры 3-чю бетдеди.

Жыйылыу

Къырал башчы агамланы жашау турмушлары властьлагъа магъаналы болургъа тийишлисин чертгенди

КъМР-ни Башчысы **Казбек Кокков** Москвада «Единая Россия» Битеурросей партианы съездини экинчи урумуна къатышханды. Президентибиз **Владимир Владимирович Путинни** селешуу уа анда баш магъаналы шарт болгъанды.

Къырал тамата Къырал Думагъа боллукъ айырыула Россейни айныуунда бла жалынчакъсызлыгын кючлеуде магъаналы ыз болгъанларын белгилеп, социал политика жаны бла бирненча магъаналы затланы юсюнден айтханды. Владимир Владимирович СВО-да хорлам болдурргъа себеплик эттен Россейни граждандар обществосуна ыразылыгын билдиргенди. Президент

Ата журтубузу къоруулай сюелген жигиттерибизни хайырындан жаула сермеш аулакълада хорлатханларын, Хорлам да бизники боллугъун чертгенди. Ол Россейлиени бирликлерин, Ата журтха кертиликлерин, аны ючюн баргъан къазауатдан аланы артха турмагъанларын эмда къадалып ишлегенлерин да белгилегенди:

«Бизни аскерчилерибизге, сёзсюз, ышанама, ийанама. Бусагъатда ала блады битеу Россей. Урунуу коллективле, фабрикала, заводла, элдеде урунганла. Барыбыз да: алимле, предпринимательле, инженерле, доброволецле эмда волонтерла, бизни Халкъ фронтубуз. Битеу граждандар бирлешме».

Къырал башчы адамла тюбеген хар жашау болум властылагъа магъаналы болургъа тийишлисин энчи чертип айтханды.

Бизни алчыбызны битеу буйрукълары бюгон къабыл кюрюлген Халкъ программаларда эсге алынгандыла, ол а инсанладан келген 3,5 миллиондан артыкъ обращенины мурдорунда кыралып жарашдырылгъанды. Сёзсюз, ол партиягъа ышаныу болгъаныны шартды. Программа 2031 жылгъа дери тергелинди, аны бла барлыкъды «Единая Россия» айырыулагъа.

Тыш кюркжуулагъа эмда санкциялы басынчакъларлагъа да кырамагъанлай, инсанланы аллында кыабыл

кюрюп, бюноубузгъа салгъан социал борчла, ол санда файдала бла байламлыла да, мындан арысында да толтурулукъдула, жашау журтла, жолла ишленирикдиле, билим берууну бла саулыкъ сакълауу инфраструктурасы игилендирилликди, алчы индустрияла айнытыллыкъдыла.

Россей аны айныуун тыяргъа излеген бар кюрешлеге да ышангылы къажау сюеледи.

«Единая Россия» партианы председатели Дмитрий Медведев белгилегенича, Халкъ программа, Россейни жауларын хорлар ючюн, кыралны къолайлыкын эмда Россейлиени излемлерин бирлешдиреди.

Сёзсюз, мындан арысында да бирлики эмда айныуу жорукъларына таянып, миллет борчлагъа жетерге итингенлей турлукъбуз, деп айтылады КъМР-ни Башчысыны МАХ-да каналында.

Тюбешууле

Баш кыайгырыу — жаш тёлюню патриот ниетге юйретиу

КъМР-ни Башчысы **Казбек Кокков**у Жаш тёлюню ишлери жаны бла агентствону башчысы **Григорий Александрович Гуров** бла ишчи тюбешуу болгъанды. Ала Къабарты-Малкъарда жаш тёлю бла байламлы кырал политиканы жашауда бардырууну амалларын сюзгендиле.

Ушакъны кезиунде Нальчикни курорт тийресинде жаш тёлюню патриот ниетге юйретиуну «Эльбрус» арасын ачыугъа энчи эс бурулгъанды. Ол кеп да бармай ишлеп башларыкълары эмда жаш тёлюню патриот ниетге юйретиуну энтра да бир ышыгы боллукъду.

Сёз дагъыда Екатериноградская станицада «Казачий хутор» жаш тёлю туризм патриот араны эмда Звёздный посёлкода жылны узуну ишлеген «Звезда» аскер патриот лагерини кураууну

юслеринден да баргъанды. «Аланы биз «Региону — жаш адамлагъа» деген президент программагъа кере курайбыз эмда келир жыл ачаргъа деп турабыз. Дагъыда жаш тёлю араланы кураууну да андан ары бардырабыз. Жууукъ заманда ала Прохладныйде бла Залукожаеде ачыллыкъдыла.

Ары дери ишлеп турган арала жаш адамла тириликлерин бла хунерликлерин кёргозген, тюрю-тюрю башламчылыкъла этилген, сейир чыгъармачы проектле жарашдырылган эмда бардырылган майданлагъа айлангандыла.

Жылны ахырына дери уллу жаш тёлю проекттен бирненчасы толтурулукъдула. Алайды да, Нальчикде бу кюнде «Келир заманны сыфаты эмда тёлюни жууаплыкълары» деген форум округ даражада барды-

рыла турады. Аны Россейни Патриот арасы эмда жылны узуну ишлеген «Кюркжуу-узулукъ эмда алгъадан сакъланыу» жаш тёлю ара курагъандыла. Октябрьде уа Жаш тёлюню ишлери жаны бла федерал агентствону себеплиги бла Сухуми шахарда Россей-Абхаз жаш тёлю форумуну экинчи кезиуо ётерикди. Биринчиси уа Нальчикде бардырылганды. Ноябрьде «Эм бийик онгла» деген битеурросей форум кыраллыкълары» дегенди Казбек Кокков.

Ол Григорий Александровичге эмда Жаш тёлюню ишлери жаны бла федерал агентствода ишлегенлени барысына да Къабарты-Малкъарны жаш тёлюсюне тутхучулукъ этгенлей тургъанлары ючюн жорек ыразылыгын билдиргенди, - деп жазылады КъМР-ни Башчысыны МАХ-да каналында.

Бирликни кючлерге итинеуде

КъМР-ни Башчысы **Казбек Кокков** «Биринчилени атламлары» жаш тёлюню эм сабийлени битеурросей кымылдауларыны оюучусу Россейни Жигити **Артур Орлов** бла тюбешгенди. Аны юсюнден республиканы оюучусуну МАХ каналы билдиреди.

Артур Валерьевич республикагъа ишчи жумуш бла келип турады — Къабарты-Малкъарда Биринчилени атламларыны федерал советлерини жыйылыуу бардырылады. Бу кюнде кыралыбызны битеу регионларындан келген «Биринчилени алчыларыны» келечилери Басхан аузуну табийгъаты эм Минги тауну

этеклерин бла шагырейленгендиле. Шёндю Къабарты-Малкъарны мектептеринде, колледжлеринде, маданият эм жаш тёлю араларында Биринчилени 295 бёлюмлерин ишлейдиле.

Битеу да 96 минг окуучула бла студентле «Биринчилени атламлары» кымылдауу келечилеридиле, андан сора минген аслам насийхатчы барды. Биринчилени республикалы бёлюмю жер-жерде жоэле бла тергелген жамауат магъаналы жумушланы тамамлайдыла, биригиу ишлерча тийишли онгла да кыраладыла.

Биринчилени кыауумунда болгъанла жаш тёлюню па-

триот ниетлеге юйретиу бла байламлы ишлеге тири къатышадыла. Ала гитче кыауумланы осал ишледен тыйыу-гъа юйретедиле, сабийлени араларында шухълукъну кючлерге, адет-терелени англатадыла эм кеп миллетли кыралда халкъланы араларында бирликини сакъларгъа алландырадыла.

Артур Валерьевични Къабарты-Малкъаргъа келгени бла байламлы, регион башламчылыкъларгъа эм жаш тёлюню тюз ниетледе ёсдорюуге уллу кыйын салгъаны ючюн ыразылыгъымы билдиргенме, деп айтылады билдириуде.

Жарысу

«Сыфаты эсибизден кетерик туюлюдю»

КъМР-ни Башчысы **Казбек Кокков** белгили политик, алим эмда кырал кыулукъчу **Эзбеланы Сафарны жашы Борисни** ёлгенине уллу бушуу этгенин билдиргенди. МАХ-да каналында ол былай жазгъанды:

«Айтылыкъ политик, уллу алим, уста кырал кыулукъчу жашаудан кетгенди. Ол Къарачай-Черкес Республикагъа 2008 жылдан 2011 жылгъа дери башчылыкъ этгенди. Россейни Конституция сюдюню кыауумунда ишин бардырып, конституция нызамны эмда Россейли кыраллыкъларыны кючлеуге уллу кыйын салгъанды.

Арт жыллада да Борис Сафарович ишлегенин кыймагъанды, билимин, сынамын да жаш юристлеге кыызганмай бергенди, Россей Федерацияны Ара

айыруу комиссиясында да ишин бардыргъанды.

Эзбеланы Борис аны таныгъанланы эслеринде чынтты патриотча, адамлыкъы уллу болгъан инсанча, бийик класслы профессионалча, тугъган республикасы эмда кыралы айнырлары ючюн кыолундан келгенин аямагъан адамча кыалыкълары.

Борис Сафаровични юйюрюне, шухъларына, биргесине ишлеп тургъанлагъа да аны ёлгенине уллу бушуу этгеними билдирип, кыйгъы сёз береме.

Аны жарык сыфаты эсибизден кетерик туюлюдю».

Байрам

Алгъышла, насийхатла, жараула да

Озгъан шабат кюн битеу кыралда Россей Федерацияны кырал байрагъаны кюнюне жораланган жумушла бардырылгъандыла.

Бизни республикада уа ол байрамны белгилеу Нальчикде Къулийланы Къайын атлы проспектеде, Жаш тёлюню юйюню аллында майданда башланганды. Алайгъа КъМР-ни Парламентини депутатлары, министрстволаны, ведомстволаны, жамауат эмда дин биригиуленди, маданият араланы да келечилери, право нызамны сакъларгъа, шахарчыла, Нальчикни кыонакълары да кеп санда келген эдиле.

Майданда уллуну, гитчени да кыолларында Россейни

юч тюрсюнлю байракълары, шарлары да болгъандыла. Байрам Россей Федерацияны эмда Къабарты-Малкъарны байракъларын майданда кенг жайыу бла башланганды. Кыралны гимни эшитилгенде уа, аны Нальчикде Къырал Музыка театрны солистлери бла бирге жыйылгъанладан кепле жырлагъандыла.

Къууанча келгенлени КъМР-ни Жаш тёлюню ишлери жаны бла министерствону бёлюмюню таматасы Аслан Таймуров алгъышлагъанды. Ызы бла

Россейли байракълары магъанасыны, ол къачан жаратылгъаныны, бюулары нени юсюнден халпарлагъанларыны юслеринден кысыха билдириу этгенди. «Барыбызны да «Россейли» деген махтаулу ат эмда деменгиле Ата журтубузгъа сойкемликгибиз бирикдиреди. Тугъган жерибиз мындан ары да айныр, жашнар ючюн, кыолубуздан келгенин арыкъ туюлюбюз. Алайды да?!» - деп, ол майдандагъылагъа микрофону узатханды. Ала уа: «Хай, алайды!» - деп кыатлагъандыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Россейни халкъларыны шухълукъларыны керти шагъаты

Бу кюнде Нальчикде Абхазия майданда «Бизни Кавказ» деген биринчи туризм фестиваль бардырылгъанды. Юч кюнню ичинде майдан миллет арбаладан, кыолдан усталаны, аш этиучюлени, ашханаланы, оюнла курауучуланы ышыгы болгъанды. Аланы барысына да къараргъа, суратха тюшерге, ашланы татыуларын кёрюрге кепле келген эдиле.

Ачылыу

Фестиваль ачылгъан кюн анга къатышханланы бла кыонакъланы КъМР-ни Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары Сергей Говоров алгъышлагъанды. Ол фестивалыны кыралыбызны баш миллет байрамладан бири — Россейни байрагъаны кюню белгиленген кезиге тошгени энчи магъананы тутханын айттып, аны курагъанлагъа, анга келгенлеге да ыразылыгын билдиргенди.

Нальчик шахарны администрациясы-

ны башчысыны кыулугъун толтурган Азаматтерий Ашхотов а фестивалыны бирикдирген кючю болгъанын айттып, РФ-ни халкъларыны бир ниетлиликлерини бла шухълукъларыны керти шагъатыды, дегенди. «Анга къатышханланы жоллагъа бла жолочулукъларгъа сойкемлик бирикдиреди», - деп, алагъа кюркжуусуз жолла, иги сезимле, насып эм ёхтемениу тежегенди. Нальчикге ахшы сезимле бла кыайырларын сойгенин билдиргенди.

Ахыры 3-чю бетдеди.

Жюреклеге жол тапхан тизгинле

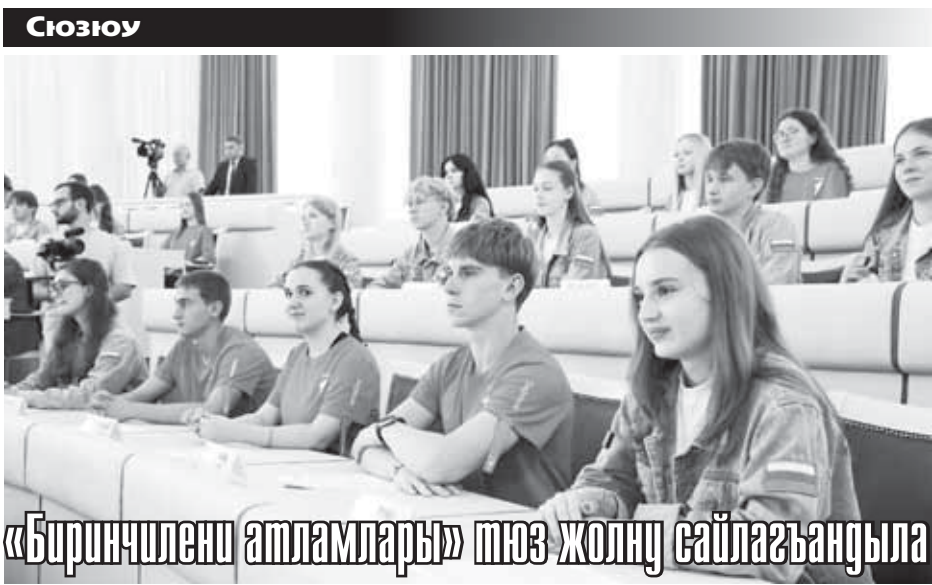
3 бет

Суратлага — кюзню таурухлары

4 бет

«Биринчилени атламлары» тюз жолну сайлагъандыла

Бюгюн Къабарты-Малкъарны Башчысы **Казбек Коков** «Биринчилени атламлары» битеуроссей къымылдауну республиканы Правительствосуну юйюнде федерал Советини жыйылыууна къатышханды. Аны регионну оюучусуну МАХ-да каналы билдиреди.

«Уллу къыралыбызны битеу регионларында «Биринчилени атламларыны» келечилери республикабызга келгенлери бек жычуун кёрюнгенди.

Биринчилени Советлери ишлерини кёрюмдюлерин сюзгендиле эм битеуроссей къымылдауну жангы борчларына къарагъандыла, дагыда къурау

Машук – 2026

Эсге къаллыкъ жарыкъ кюнле

Пятигорскда Комсомол талада XVII «Машук» битеуроссей жаш тёлю форумуну къууанчлы халда жабылыуу болгъанды. Анга сыйлы къонакъла Ставрополь крайны жаш тёлю политика жаны бла министри Вячеслав Коршун, крайны губернаторуну болушлукъчусу Елена Букша да келгенди.

Форум эки ыйыкъны ичинде бардырылганды. Быйыл ол Россейни халкларыны бирлигине аталганды, анга къыралны жер-жерлеринден 2200-ден аслам адам къатышханды. Аны ахыр кюнюнде Вячеслав Коршун РФ-ни илму эмда бийик усталыкъ билим беру жаны бла министри Валерий Фальковну алгъышлаун окугъанды.

– Хурметли шухъларым! Устазлыкъны бла насихатчылыкъны айнытуда, жаш адамланы башламчылыкъларын жашауда толтурууда, алчы сынамалга юй-

жаны бла оюула да этилгенди. Регион бёломлени башчылары жаш тёлю бла къалай ишлгенлерини юсюнден тюрю-тюрю оюмланы эм тамамлагъан магъаналы жумушларыны юслеринден айтхандыла.

«Биринчилени къымылдаулары» бюгонлюкде тюз жолга тургъандыла, аланы жууаплы ишлери алыкъа алдадыла. Жыйылыуа къатышханлагъа жаш тёлю политика бла байламлы соруулары тамамлагъанда андан да уллу атламла этерге чакъыргъанма эм жетишим тежегенме»,– деп айтылады билдириуде.

Алгъышлаудан сора «Машукну» директору Иван Пальцев аны официал халда жапханды: «Сизсиз жыл сайын форумну сейир, энчи, эсде къалырча этгенле. Ол ачылгъанда, «Машук» къыралыбызны эм иги форумуду, деген эдим. Аны хысабы – бу атха юч кере тийишли болгъаныбыздады. Жюреклеригиз жарыкътыкъдан, нурден толсунла, юлеригизде къайтхандан сора мындагы жылы август кюнлени эсгере турургъузга ийанама».

Форумну экинчи кесегинде къыралны 26 регионундан жаш адамла 40 проектлерин къоруулагъандыла, хорлагъанлагъа башламчылыкъларын жашауда толтурурча 5,075 миллион сом берилгенди. Андан тышында устазлыкъ иш бла байламлы эм иги сынама, эм тири, жарыкъ кёллю машукчула да белгиленгенди.

рениуде бу форум эм иги майданпадан бириди. Ол Президент Владимир Путин жаш адамланы фахмуларын ачыкъларга тынгылы онгла къурау бла байламлы салган борчланы тамамлаугъа себеплик этеди. Россейни халкларыны бирликлерини жылында ёдюрюлгени уа жаш тёлюню тин-ниет хазнабызны мурдорга салып юйретирге, миллетле аралы келишулюкню сакъларга юч береди, – деп айтылады анда.

Елена Букша уа келир жыллада да «Машук» жаш адамланы жангы тёлюлерин ашыгып сакълагъанын белгилегенди. «Форум бир юйорчады. Ставрополь крайны губернатору Владимир Владимировн атындан барыгъызга да хурмет этеме. Сиз Пятигорскда ариу, ырахатлы жерде жыйылгъансыз. Бери келгенгиз ючюн ырызлыгъымы билдиреме, бу кюнле жюреклеригизде къалырына, мында тапхан теңлеригизни унутмазлыгъыгъызга ийанама», – дегенди ол.

Жабылыуда «Машукну» жюрегини сезимлери суратлангандыла: теңгени, жаш адамланы эсгергени, жангы жюреки тебиюн сезгени, машукчула бла бирге кетгени. Энчи жерни уа мында танышып, юйор къурагъан адамла – форумну 17 жылыны белгисича 17 юйюрюн – бирге сахнага чыкъгъанлары болгъанды. 18-чи юйюрюн келечилери да бир бирлерин Машукда таныгъанларын, эки жыл мындан алгъа сёз токташдыргъанларын, андан сора бир жылдан тойларын этгенлерин, бусагъатда уа, къууанып, сабий сакълагъанларын билдиргенди. Аланы бу сёзлери форумну баш магъанасын – ол сменле, лекцияла бла чекленмей, мында тюбел, бирге къалгъан адамланы жюреклеринде жашагъанын ачыкълагъанды. Нек дегенде аны эм уллу мураты адамланы ариу къадарларыдыла.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Алгъышла, насийхатла, жараула да

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

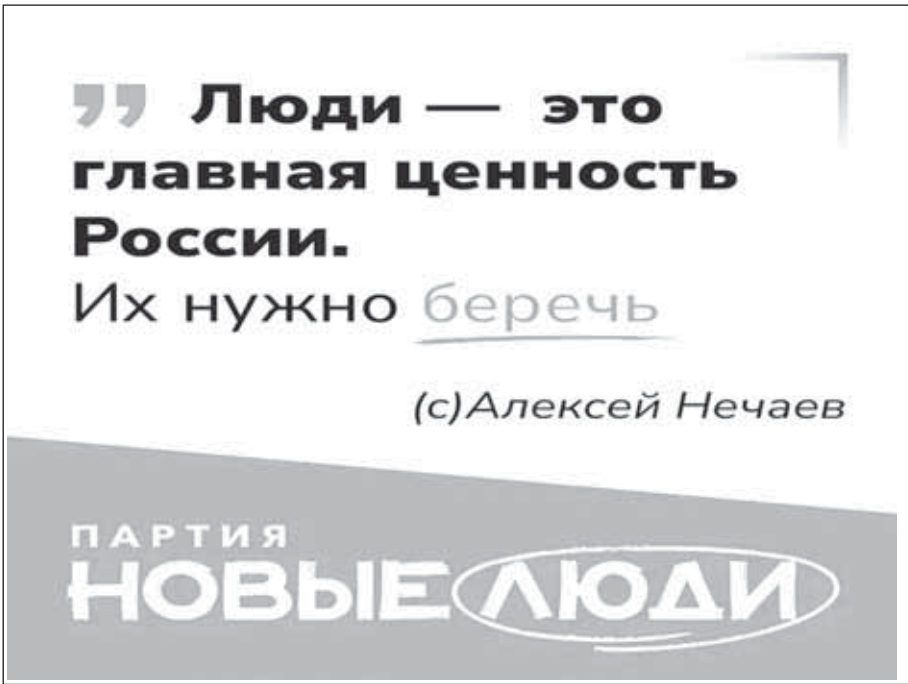
Андан сора уа КъМР-ни сыйлы артисти Азамат Цавкилов, Музыкалы театры солистлери Евгений Енин, Габуланы Зухура Россейни юсюнден ариу жырланы айтхандыла, жыйылгъанланы кёллерин бютюн кётюргенди.

Ызы бла сахнага атлары айтылгъан спортчула чыгъадыла. Аланы араларында Россейни эркин тутушуудан жыйымдыкъ командасыны баш тренери, беш кере дунияны чемпиону, 2024 жылда Афинде бардырылгъан жай Олимпиада оюнланы чемпиону Хаджимурат Гацалов, «Спартак»-Нальчик футбол команданы баш директору, дунияны чемпиону Александр Заруцкий, грек-рим тутушуудан Европаны биринчилигинде хорлагъан Осман Шадов, грэпплингден дунияны кеп кере чемпиону Мухаммед Урусов, Россейни чемпиону Анзор Закуев, дунияны эмда Европаны чемпионатларында кеп кере хорлам болдургъан Тимур Бижоев, БРИКС къыралланы араларында эркин тутушуудан бардырылгъан эришулени чемпиону Шауаланы Малик да бар эдиле.

Спортчула, майданнга келгенлени

ХОПАЛАНЫ Марзият.

ЗАМАН

«Справедливая Россия» – тюзлюк жаны болгъан къырал ючюн

«Справедливая Россия» партияны борчу – битеу урунган инсанланы сейирлерине къуллукъ этген кертти социал къыралны къурау. Аллай къыралда урунганла жарлы болурга тийишли тойолдоле, жарлыкъ саулай да болмазга тийишлиди, пенсиягъа чыгыу кюн сайын жашау ючюн бардыргъан юрешча болмазга керекди, сабийни школга хазырлау, тынгысызлыкъ угъай, къууан болурга керекди, битеу тёлелени урунган адамларына тийишли жашауну жалчытырга керекди, жамауат жорукълагъа уа тозлюк, бирлик эмда бир бирни хурметлеу саналырча тийишлидиге.

Биз къыралны бла жамауатны жарсыларын барын да билебиз эмда Россейни инсанлары игирек жашаугъа тийишли болгъанларына ишексизбиз. Партия бла депутатларыбыз бизни барыбызга, сабийлерибизге эмда тудукъларыбызга ырахатлы жашау къуарырча, битеу жамауатны эмда энчи хар инсанны сейирлерине тийишлиликде салынган борчланы толтурууну излерикиде.

Энчи аскер операция барды. Анга къатышханла бизни хорлам болдурган халкъыбызны мактауу тёрлерини андан ары эттедиле. Биз билебиз: Хорлам бизни болукъду. Бюгонлюкде къырал, биз барыбыз да къорулауучларыбызга къайгъ-

ырырга тийишлибиз. Партия бирикдирилген къырал реабилитация сертификаты кийириуну излерики, анга кере СВО-гъа къатышханла медицина болушлукъну, реабилитация жумушланы, санатор-курорт багыуну хакъсыз алалыкъдыла; аскер къауыгъаланы ёлген эм жаралы болгъан ветеранларына бир къырал жыйымдыкъ программаны къабыл кёрюуну, аланы социал жаны бла жашаугъа келишдириуну эмда психология жаны бла реабилитацияларын излерикибиз. Аскер къауыгъаланы ветеранларына бла аланы юйюрлерине медицина, санатор-курорт багыу, жашау журтла бёлюу, коммунал жумушланы толтуруу, ишге токташуу эмда налог жумушла бла байламлы льготаланы закон бла жалчытуу ишини андан ары бардырлыкъбыз. Партияны келечилери жер-жерледе да СВО-гъа къатышханлагъа ол жаны бла себеплик этеделе. Алып айтханда, Къабарты-Малкъарда энчи аскер операцияны ветеранларына санатор-курорт багыудан ёпоу жалчытылынганды. Партия аскер къауыгъаланы ветеранларына болжалдан алгъа пенсиягъа чыгъарча эркинлик жаны бла законну къабыл этилуун жалчытырыкъды. СВО-гъа къатышпъ жан берген аскерчилени ызларындан калгъанланы кредиторланы алларында борчларындан эркин этиу сорууну да кётюрлюкбиз.

Айырыула – 2026

Эм магъаналы жумушладан бири чурумсуз ётерча

Быйыл 18-20 сентябрьде Россейде Къырал Думага айырыула бардырыллыкъдыла. РФ-ни Ара айыруу комиссиясыны (ЦИК) башчысы Элла Памфилова, бу жумушну магъаналыгъын чертип, аны юсюнден оюмун туура этгенди.

Энди бардырыллыкъ къырал айыруу жумушну уллулугъун эсге алса, аны къурагъанланы аллында къаллай къоркъуула чыгъарга боллугъуну, аланы къалай ачыкъларга эмда алагъа къалай кжауа турурга кереклисини юсюнден айтханды ол. Элла Памфилова ала РФ-ни МВД-сы, МЧС-и, ФСБ-сы эмда Росгвардисы бла бирге тюрю-тюрю къоркжуулагъа чек салыу, айыруу жумушка къатышханланы барысыны да жашауларын эм саулукъларын сакълау жаны бла уллу иш бардыргъанларын билдиргенди. Андан сора да, айырууну токтаусузлугъун жалчытхан амалланы барысын да толтурур хыйсал бла къолдан келген мадарланы этгенлерин чертгенди.

«Битеу даражалы айыруу комиссияланы барыны да

борчлары – ол жангыз ишлерини законлулугъун жалчытуу угъай, айыруу системаны терс жаны бла кёргозттен затланы заманында ачыкълауду, аллай затла болмазча этиуду, аланы къурутууду. Андан тышында, Роскомнадзор бла келишим эмда тийишли жорукъ бла, бу жумуш бла байламлы Интернетде чыкъгъан агитация материалланы эмда информацияны законнга бузукълукъ этип жайылыуун тыяр умутда айыруу комиссияла РКН-нге сёлеширге эркин болгъанын эсге салырча сюме», – дегенди ЦИК-ни башчысы.

Адамланы эмда кандидатланы обращенияларын къалай эсепге алгъанларын, айыруу жумуш бла байламлы неллай бир тарыгъыу эмда билдириу келгенин да билдиргенди ол.

Айтханына кёре, биринчилери алагъа кеп жерледен эмда талай тюрюн амал бла жибериледи. Инсанла билдириулерин ЦИК-ге почта бла ашырырга, суйселе уа, кеслери элтип берирге эркиндиле. Болсада асламысы уа аны сайтында жазадыла.

Адамла оюмларын къоркъуусузлу халда туура этерча

Россей Федерацияны Ара айыруу комиссиясыны (ЦИК) таматасыны орунбасары Николай Булаев къыралны регионларыны башчылары бла бардырылгъан кенгешледе къол кётюрюу кюннге хазырлануу къалай баргъаныны юсюнден хабарлагъанды. Жыйылулагъа РФ-ни субъектлерини баш оюучулары, федерал къырал органланы жер-жерли управленияларыны таматалары, федерал округлагъа кирген субъектлени айыруу комиссияларыны председателиери, андан тышында регионланы къырал эмда жер-жерли самоуправление органларыны келечилери къатышхан эдиле, деп айтылады ЦИК-ни сайтында чыкъгъан билдириуде.

«Энди бардырыллыкъ айырыула бек къыйын бо-

лурга ушайдыла, нек дегенде аладан бизни къыралыбызда бек кеп зат къалады. Аны себепли бу жумушну эсеплери Россейни кючлю этер ючюн, биз къолбуздан келгени аямазга керекбиз, деп мен алай ойлайма», – деп чертгенди Николай Булаев.

Кесини сёлешуиунде ол быйыл 20 сентябрьге белгиленнген айыруулагъа хазырлануу къалай баргъаныны юсюнден шартла бла шагъерейлендиргенди. Ол санда кандидатланы санын эмда политика партияладан кандидатланы тизмелерин туура этгенди, жашагъан жерлеринде эмда электрон халда къол кётюрюге суйгенледен берилген заявленияланы юсюнден да билдиргенди. Кенгешледе «Выборы» 2.0 къырал автоматизация системада къол кётюрюучо-

Адамла, дагыда, ЦИК-ни информация-справка арасына **8-800-200-00-20** номер бла сёлешип, айыруу жумушну юсюнден сорууларына жууап алырга болукъдула. Бир тюрюн чурумла чыкъсала уа, аланы регионлада коллегалары да себеплик этерикдиле. Сёз ючюн, алгъаракъда кандидатланы бирини айыруу счёт ачыуун юсюнден соруу терк окуна тамамланганды.

Шёндогоу айыруу кампанияны юсюнден айтханда уа, Элла Памфилова белгилегенича, тийишли законланы мардаларын бузууну, ол санда кандидатланы эркинликлерин сансыз этиуну юсюнден ЦИК-ни жыйылыуу да бардырылырга керек болгъан бир тарыгъуу келмегенди. Ол билдиргенге кёре, бу айыруу жумуш бла байламлы алагъа 546 обращение жиберилгенди. Аланы аслам кесеге тюрю-тюрю информация алыу, законну ангылатуу эмда электрон халда къол кётюргенде инсанланы айыруу эркинликлерин тамамлау бла байламлы эдиле.

Айтханына кёре, бу жаны бла бардырылгъан ишге айырууланы къурагъанланы электрокюч бла къыстырыкъ халда жалчытуу, энтта да металлодетекторла орнатуу эмда къол кётюрюу жумушну къошакъ амалланы хайырланып тамамлау да киреди.

Билим берүү: алда ахшы түрлениүлө сакълайдыла

Ахшы.
Аллы 1-чи бетдеди.

Устазланы хурметлери-ни, даражаларыны юслеринден айта, ала кьатышырча эмда кеслерини усталыкларын ачыкларча, тюрлю-тюрлю эришуулени кебейте барыу да ол жанына ахшы амалладан бири боллугун чертгенди. Мындан арысында да аланы эрттен бери токташдырылган төрөлени сакълай, жангыланы да айныта ишлерге чакыргьанды. Къалай-алай болса да, юйретиуну мурдо-ру юйорде салыннганын белгилеп, ата-анала бла байламлыкьда ишлеуно магъанасын да айтханды.

Сайлауларына кертичилей къала, ёсюп келгенлени бюгонню излемлерине тийишлиликде окьутханлагьа эмда юйретгенлеге ырызайлыгын билдире, жангы жетишимле, сау-лук тежегенди. Устазланы кьоркуусулукьлары, аланы даражаларын кётюрю магъаналылай къалыгыны да аныглатханды.

Министр, сабийлеге юйде тамамларгьа берилген ишлени юслеринден соруула кебейгенлерин эсгерте, ала окьуучугьа теманы белгитирге себепли этгенлерин кьатлай, юйге берилген дерсулени кетерилге деген оло болмазыгын билдиргенди. 2026 жыл билим берюйде «Мектепге дери юйретиуно жьылы» деген белги бла озгъанына эс бура, кьыралда кеслерини себепликлерин ачыккалап келген проектке энди сабий садланы бла колледжлени тапландырыу жаны бла борча кьошулгьанларын да.

Бюгонлюкде жалгъан интеллект, башха тюрлю жангычылыкьла не сейир

затланы кёргозтселе да, аланы бири да устаз бла бетден-бетге бардырылгъан дерсге жеталмазлыгына ийнаннганын билдире, жьыйылгъанланы келе тургъан жангы окьуу жыл бла алгышлап, жетишимле тилегенди.

Республиканы устазларын август кенешлери, окьуу жылы башланыуу бла КьМР-ни Башчысы Казбек Кокков да жюрекден алгышлагъанды. – Устаз – ол келир заманын къаллай болурун кьурагъан инсанды. Окьууу, билими болмагъан адамны бюгонлюкде айныргьа жолу жокьду десек, жалгъан боллукь болмаз. Устаз кесини ишин соймесе, сабий да окьургьа итинирик туююлдо. Биз айныуу жолунда барыр ючюн а, окьуучулагьа тынгылы онгланы кьуаргьа, педагоглары даражалары да бийикде болурча этерге керекбиз, - дегенди Казбек Валерьевич.

Устазланы даражаларыны юсюнден айта, аланы айлыкьларын да сагъыннганды, анга он процент кьошулугун билдиргенди. Андан сора да, усталык жолларын энди башлап, юч жылны ичинде ишлерин алышмай урунгъан жаш педагоглагьа ай сайын жалналарына беш мингле кьошулукьларын да.

Барыбыз да билгенликден, Республиканы Башчысы регион эмда кьырал даражада жетишимле болдургъан устазланы бла окьуучулары ача саугьала бла белгилейди. Энди ол эришуулени бла олимпиадаланы тизмелери да кенгерттиликди.

Казбек Валерьевич август кенгешге тышындан келген кьонакълагьа, педагог урунууну ветеранла-

рына эмда бюгонлюкде кьыралны кьоруулаугьа кьошумчулукь этген устазлагьа да энчи ырызайлыгын билдиргенди.

Жьыйылгъанланы жангы окьуу жылны башланыуу бла Андрей Алексеевич да алгышлагъанды. Энди Кьабарты-Малкъарны тарыхындан дерсликке кьаралып бошалгъанын, ол окьуу китапланы федерал тизмесине да тюшгенин да билдиргенди. Андан сора да, кьыралны тарыхындан бир кибик дерсликке качествену къагьытда басмалангъанларын, алай эсе да, асыры багъа болмагъанларын да.

Ол, устазны даражасыны юсюнден сөлеше, билим берюйде тохтаусуз 25 жыл ишлегенге «Урунуу ветераны» атны берирге оюу этилгенин да тюзге санагъанды.

КьМР-ни жарыкъландырыу эмда илму министри **Анзор Езаов** да сёзюно аллында кьонакълагьа, бери келип, август кенгешини ишине кьатышханлары ючюн ырызайлыгын билдиргенди. Республикада билим берюу система аслам проектни жашауда бардыргъанын эсгерте, озгъан окьуу жылда тогуз жангы мектеп ишленгенин, алада беш минден аслам окьуучугьа жер болгъанын айтханды. Быллай проектлени себепликлери бла уа энди регион мектеплерини алтымш процентден асламы окьутууну бир сменде бардырадыла.

Ишлеген ата-аналагьа да республиканы талай школунда продлёлкаланы ачыгъанлары иги да себеплик этдиле. Башлангъан классланы аш-суу бла жалчытууну даражасын а эсепле кеслери ачыклайдыла: Лячинканын мектеби бу жаны бла Рос-

сейде эм ахшы он школу тизмесине тюшгенди. Басхан эмда Урван районладан школла да кьырал даражалы эришуиледе белгиленгенди.

Саулукьлары бла байламлы энчиликлери болгъан сабийлеге да аслам эс бурулады. Юлго: кёп профильли мектепде окьуна алагьа эки класс ачылгъанды. Андан сора да, докладчы билдиргенге кёре, 2027 жылга 65 школгьа тынгылы ремонт этилрге белгиленгенди.

Министр устазла бла ата-анала биригирге тийишлисини, юйор бла байламлыкьны кючлендириуно мадарларын излеуно юсюнден да сөлешгенди. Быйыл «Земский учитель» проеккте тийишлиликде 18 адам ишлерин айтып, ол кёрюмдо, былтыр бла тенгешдиргенде, эки керге кёп болгъанын аныглатханды. Энди бу проектен

бир кесек сылтауланы, ол санда жыл санны, кетерилликлерин, анга кёре урунганланы 2029 жылга дери 170 устазгьа дери жетдирге белгиленгенин да.

Кенгешни кезиунде, хар замандача, хычыуун жумуш да болгъанды – устазланы къаууму саугьала бла белгиленгенди. Аланы санында «Жашлыкь эмда усталыкь» белги бла саугьалангъан Кичибалыкьны мектебинде орус тилден бла литературадан окьутхан Бапыналаны Лейла да барды.

Кенгеше кьонакъла Владимир Авдеевко, Хана Гунба, Элбрус, Басхан, Прохладна районланы билим берюу управлениларыны келечилери да сөлешгенди.

ТРАМЛАНЫ Зухура.
Суратланы **МАМАЙЛАНЫ Алий** алгъанды.

Тюбешу

Жюреклеге жол тапхан тизгинле

Бу кюнледе Тырнауузну 3-чо номерли шахар библиоте-касында тюбешу болгъанды. Бу жол китапханачыла ары Сарбашланы Азгоруу чакыргъандыла.

Тюбешуно Кьабарты-Малкъарда Урунуу эм социал кьорулауу министрствосуну Элбрус районда филиалы кесини «Тирнекли кьартлыкь» деген программасына кёре кьурагъанды. Ол филиалны мурдорунда, жыл саны келгенледен кьуралып, «Жаны болгъан сёз» деген клуб ишлейди. Ол клубну келечилери бу белгилни кюнбашында айтылган китапхананы кьонаклары болгъандыла. Айхай да, кьонакъла дагьыда бар эдиле – шахарчыла, китап окьуучула, устазла, Азгоруу сурат ишлерин, назмуларын сойгенле... Сарбаш тюрлю-тюрлю заманлада кеси этген суратланы да келтиргенди. Аланы асламысы Кьабарты-Малкъарны ариу табигьатына аталадыла. Азгоруу тауланы суратларын къалай уста этгени уа белгиледи.

Тюбешуно Элбрус районну Библиотека система арасыны директору Тебердиланы Лейла ачханды. Ол Сарбашланы Азгоруу жашау эм чыгъармачылыкь жолуну юсюнден айтханды. «Азгоруу не жаны бла да фахмулу адамды. Суратларын кесигиз керсиз. Алада дуняны, бютюнда уа тауланы, ариулукьлары толлу берилди. Кьарамынгы алалмай тураса, хар бир гитче ызыкьчыкьда тохтап. Назмулары да, ма бу суратларьча, жюрекке тынч табадыла жол. Хар бир сурат, назму да авторну кюл ызын, жюрек уруун сакълагъаны белгиледи. Азгоруу чыгъармаларын бир адам да ажашдырыкь туюлдо. Бюгон кесигиз да анга шагъат боллукь-

суз. Огьурлу кюнде!» – дегенди Лейла Назировна. Бу тюбешуе Азгоруу ары келгенле кесини юсюнден толукъап айтханды. Ол билдиргенге кёре, назмулары жьыйрма жылында жазып башлагъанды, бюгон юч назму жьыйымдыкьны авторуду. Кьарачай-малкъар, кьазах, кьыргьыз, украин тилдеден орус тилге кёчюреди. Биринчи музыка сынауу да назмулары бла бирге туугъанды – ол кесини назмуларына макъам такъгъанды биринчи. Бюгон аны элиден артыкь музыка композициялары барды. Жырлары авторларыны саны да кебейгенди.

Чыгъармачылыкь ишини юсю бла анга берилген соруулагьа Азгоруу тынгылы жууапла этгенди. Ол окьуу жылларын, биринчи басмадан чыкьгъан чыгъармаларын, анга себеплик этген адамланы да эсгергенди. Акъ сёзюнде энчи тохтап, поэзияны жанр тюрлююклеринде къалай ишлегенин, кёчюрмечилик ишни кьыйынлыкьны эм жууапплыгыны, сурат ишлерге аны не келлендиргенин, илхам кьайдан келгенин да айтханды.

Аны бла бирге кезиулеп Ата журтну, уллу дунида адамны, соймеклики эм башха кёп затны юслеринден назмуларын да окьургъанды, ишлеген суратларыны тарыхларындан, жашауунда тюбеген сейир адамланы, окьугъан сейир китапларыны юслеринден хапар айтханды. Айхай да, алда ол не умут этгенин да соргъандыла билрге сойгенле. Соруулары барысына да Азгоруу тынгылы жууап этгенди.

Аны сейир эсгериулерине,

Хазнабыз

Ахшы сёз тюзлюкню кёргозтюр

Къайсы миллетни келечиси да ёз тилинде шатык сөлеше, аны терен сөзсө эмда аныгласа, аллай адамгъа хурметинг бютон уллу болады. Кертисин айтханда уа, бирде аллайлагьа сукъланырыгын окьуна келеди. Нек дегенде, ала кеслерини сөлешу тиллеринде халкьны эрттенден келген хазнасын – айтыуны, нарт сёзлени, жютю эмда кесгин эшитилген айланчаны – аслам халда, керек жерде да хайырлана биледиле.

Барыбыз да билгенликден, тил илмуда жалаанда бир сёзю, айтыуу неда нарт сёзю къалай жюрютюлгенине неда аланы къалай кьуралгъанларына аталган ишле бардыла. Ол а аллай затла, тас болмай, келир тюлюлеге да сакъланып къалырларына кьайгырыулукьда этилген жумушду.

Нарт сёзлени бла айтыулары да бир бирден бир кесек башхалыкьлары барды. Сёз ючюн, нарт сёз – ол кеси аллына магъанасы токташдырылгъан эмда грамматика кьурамы бла да толукъ айтм болды. Аны юйретиу, халкьны эрттенден бери да келген алыкълына, фикирине тюшюндюрю магъанасы да барды, жашау сынамны толусунай ачыкьлайды: кьарс эки кьолдан чыгъады.

Айтыула уа грамматика жаны бла толукъ айтм-лача болмайдыла. Алай эсе да, ала сөлешу тилге шатыклыкь береди. Юлго: озгъанын – орагъын, кетгенин кетменин алып жюрюген.

Айхай да, биз илму иш жазар муратда угъай, жьыйгъан айтыуларыбыз бла нарт сёзлерибиз мектеплени окьуучуларына, аланы ата-аналарына, башхалагьа да ала ана тилден неда адабиятдан дерслерин тамамлагъан кезиулеринде себеплик этерле деген умутдабыз. Нек дегенде, ол неда бу болумну ачыкьлагъан нарт сёзле огъесе айтыула керек болуп, аланы излеп, кёпле сөлешуучюлюе. Бирлени юйде не китаплары, неда аланы билген кьартлары жокьду, бирсилени уа – излерге заманлары.

Айхай да, биз аллай болушлукьдан кьачмайбыз эмда, белгиленгенча, бюгон басмаланган айтыула бла нарт сёзле, ала алфавитни жорукьларына кёре тизилмеген эселе да, жалаанда сабийлеге дерс тамамларгьа себеплик этип къалмай, тилибиз эрттегили болгъанын, анда миллетни тарыхы, маданияты, тюненеси, келир юню да сакълангъанын эслетирле деген муратдабыз. Тилибизни мындан ары айныу жолу уа, сёзсюз, бизни кесибизни кьолубуздады.

Жангы жыр тапсанг, эскисин да унутма. Эски чырагьынгы эсингден чыгъарма. Сокур сокурну кьарангыда табады. Айтылган сёз – атылган окь. Кьоркьакь адам уруш башлар. Бар болса – кёралмайды, жокь болса – бералмайды.

ырызайлыкь сёзлерине тын-гылай, ары келгенле бу ишге бёлюннген болжалны унутханча болгъандыла. Алай бла тюбешуно заманы иги да созулгъанды. Ала да окьургъандыла Сарбаш улуну кеслери жаратхан назмуларын. Аны жырларына да сойлоп тынгылагъандыла. Кетерге киши да ашыкьмагъанды.

«Жаны болгъан сёз» деген клубну келечилери, ала уа жыл санлары келген адамладыла: «Быллай тюбешуле адабият бла санат тюрлю-тюрлю тюлюлени бирлешдиргенине шагъатлыкь этедиле. Биз бу сейир, жумушакь, адепли, илхамлы эм фахмулу адамны бери чакыргъаны ючюн Тебердиланы Лейлагьа бек ырызайбыз. Быллай башламчылыкьлары бла ол дайым бизни кьууандыргъанлай турады», – дегенди.

Лейла уа, махтаууну кесине алып кьыймай, бу ишде анга болушханлагьа – 3-чо номерли шахар библиотеканы таматасы Нина Постниковагьа, аны ишчиси Лейла Костинагьа, 2-чи номерли шахар библиотеканы таматасы Елена Афауновагьа эмда Элбрус районда социал жалчытууну бёлюмюно ишчилерине, ол санда таматасы Элмырзаланы Лизагьа да, энчи ырызайлыгын билдиргенди.

Тюбешу «Тирнекли кьартлыкь» деген программаны кьурамында баргъаны уа чыгъармачылыкь ишде жыл саны бла келюни болмагъанын кайтарып эсгертгенди. «Жаны болгъан сёз» кертти да адам жюреклеге жылуу береди эм тюбешуу кьууанчланы керелейди.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Россейни халкьларыны шүөхлукьларыны кертти шагъаты

Ахшы.
Аллы 1-чи бетдеди.

Черек районну администрациясыны башчысы **Кьубайланы Алан** тауланы, техниканы сойгенле унутулмазлыкь сезимле тежегенди эмда аланы экинчи кюнюнде Черек районда сакълагъанларын айтханды. «Фестиваль жюрегигизде къаллыгына толукъ ийнама эмда келир жыл да сизни бла жангыдан тюбеширбиз, деп ышанама», - дегенди ол.

Фестивальгьа кьатышханланы Авто-мототуризмни бла караванингни битеу миллет ассоциациясыны президенти **Сергей Лобарев** да алгышлагъанды. Ол Россейни 50 миллионнга жетген авто-мототуристлеринден салам бергенди. Ызы бла РФ-ни Кьырал Думасыны туризм эм турист инфраструктураыны айнытуу комитетини алгышлауун окьугъанды.

КьМР-ни курортла эмда туризм министри **Аскер Бифов**, фестивалыны ача: «Республикада автотуризмни тарыхы тереңден келеди. Бу фестиваль а жангы онгла эмда жангы жолла ачады. Республикабызны андан ары айнытыргьа ол иги башламчылыкьды. Аны «Сезимле сёзледен кючлюдоле» деген чакьырыуу анга кьатышхан хар инсаннга кьууанч эмда илхам берликди», - дегенди.

Ачылуу кьууанч халда, жырла, теспелеу бла ётгенди: сахнага республиканы белгилли артистлери эмда коллективлери чыкьгъан эдиле.

БИРИНЧИ УРУМУ

Кьыйын жерледе жюрюген улоулары парады фе-

стивалыны биринчи уруму болгъанды. Ары келген техниканы санында Россейде, тыш кьыраллада чыкьгъан кёп тюрлюсю бар эди. Ала параддан сора квестге тебирегендиле. Биринчи эришуу «Кьагьыт таурух» эди. Анга кьатышханлары хар бирине къагьытла берилгендиле. Ала кьагьытда белгиле салыннган тау жерлени табаргьа керек эдиле. Аллай жерлени кебюрек эмда терк тапхан саугьагьа тийишли боллукьду.

Майданны бирси жанына-

бла управлениясыны таматасы **Байсыланы Харун** Черек ауузуун арбазыны юсюнден хапар айтханды. «Анда бизни тюрлю-тюрлю кёрмочлерибиз бардыла, аш-суудан башлап, жерлешлерибизни къалай жетишимлери болгъанларын кёргозторге сойгенбиз. Андан сора да, кьолдан усталарыбызны ишлерин, эртте заманланы адырларын, миллет кийимлени, кийизлени да салгъанбыз. Усталарыбызны Кьабарты-Малкъарны жюнден байрагьын энчи белгилерчады. Арбазгьа кирген жерде тукьумларыбыз эмда тукьум тамгалыла салыныпдыла», - дегенди.

Фестивалыны кьурагъанла гитчелени да унутмагъандыла. Алагьа деп тюрлю-тюрлю мастер-классла, оюнла кьуаралгъандыла. Кысхасы, майданда хар кимге да эсин бурурча бир жубанч табылыкь эди.

АДЕТ-ТӨРЕЛЕ

Фестивальгьа кьатышханланы бир къаууму, Россейни кьырал байрагьыны кюнюне атап, автомобильлери бла Четег-Жара ауушха биринчи кере чыкьгъандыла. Кьыйын жол Огъары Малкъардан башлангы, Черек ауудан Холам-Бызыны ауушхала, жетеди. Тенгизден 3121 метр бийикликде болгъан Четег-Жарада «Россейни эм бийик тау автомобиль ауушу» деген рекорд салыннганды. Ауушха 139 тау машина чыкьгъанды. Ёрлеуге битеу да РФ-ни 10-дан артыкь субъектлери кьатышхандыла. Дагьыда бу бийикликде, РФ-ни кьырал байрагьыны кюнюне жоралап, Россей-

ни 30-метрлик байрагьын жайгъандыла.

Дагьыда анда «Ауушланы тауруху» деген жангы арт-объект кьууанчлы халда ачылгъанды. Ол а кьыйын эмда кьоркьутул жолдан бет жарыкьлы ётоп, ата журт автопромуну тарыхына сый берюуну белгиси болгъанды.

Ол заманда майданда уа ярмарка эмда кёрмоч ишлегендиле, сахнадан жырла эшитилгендиле, теспеген кьауумла да кьурауучулары кёллендиргенди. Дагьыда Кавказда жашагъан миллетлени оюнлары, адет-төрелери да кёргозтылгендиле. Алагьа уа Черек, Басхан, Прохладна районланы миллет арбазлары кьатышхандыла. Сёз ючюн, Черек районну келечилери, алгыш аякьны кётюрюк, ариу алгышла айтхандыла. Ызы бла келини баш ауун алгъан адетни Огъары Малкъарны окьуучулары гитче той кьурап кёргозгендиле. Келини башына жабылгъан жаулукьланы магъаналарын да аныглатхандыла.

САУГАЛАУЛА

Ылыкь кюн да зауукьлу ётгенди. Абхазияны майданында концертден бла кёрмочледен сора да, ингриде фестивальгьа кьатышханланы эмда тюрлю-тюрлю эришуиледе бла оюнлада хорлагъанланы саугъалау болгъанды. Аланы алгышлай, КьМР-ни курортла эмда туризм министри Аскер Бифов келгенлеге ырызайлыгын билдиргенди. Фестиваль төрге айланрыгына ышанганын айтханды.

Андан сора майданнга

ДОДУЛАНЫ Мадина.

МОКЪАЛАНЫ Зухура хазырагъанды.

Кёрмюч

Суратлага — кюзню таурухлары

Бу кюнледе КъМР-ни Миллет музейинде Суратчылары республикалы би-ригиюню келечилерини «Кюзню таурухлары» деген кёрмючю ачылган-ды. Быйыл ол нарт эпосха, таурухлагъа бла тарыхлагъа эм торлю-торлю халкъланы жомакъларына аталганды.

Къабарты-Малкъарны маданият министри Мухадин Кумахов, кёрмючню жыл сайын сакълагъаныны юсюнден айтып, тюбешиюно ачханды. «Суратчыларыбыз Россейде эм андан тышында да кёрмючлеге терк-терк къатышады-ла, усталыклары бла къараучулары керти да сейирсиндиредиле. Бюгюн кёрмючде да ким да жаратырча сурат-ла бардыла», - дегенди ол.

Россейни халкъ суратчысы Заур-би Бгажнокх миф, мифология бла мистерия бююнлюкде искусствода алчы жерлерин алгъаныны юсюнден айтханды. «Бюгюн бизни суратчыла-

рыбыз мифологиягъа кеслеринден бир зат къошалгъандыла, мен анга бек къуанама эм коллективим бла ёхтем-ленеме», - деп къошханды ол.

Илья Репин атлы суратлау академияны факультетини деканы Илья Зорькинге да сёз берилгенди. «Мен билмей турганлай тюшдюм бу кёрмючге. Кавказгъа биринчи кере келгнем, табигъатыгъыз бек ариууд. Бизде, Санкт-Петербургда, Кавказын темасы жуукъду, нек дегенде бизни академиябызда профессионал мастерскойну башчыларындан бири Хамид Савкуевди. Мен сизни чыгарма-

чылыкъ жашауугъузну бек жаратама эм сейирсинеме», дегенди ол.

Суратчы Акъкъызлары Имара кёрмючге эс белген адамланы кёргенине къууаннганын билдиргенди. Ол коллегаларын байрам кёрмюч бла алгъышлагъанды. «Быллай кёрмючле тюбеширге, ахшы сезимлени туура этерге, кесинги юсюнден айтыргъа эм шухларынгы юслеринден кёп сейир затла эшитирге онг бердиле», - деп къошханды.

Россейни Суратчыларыны союзуно Къабарты-Малкъарда бёлюмюно таматасы Жанна Канукова, суратчыла жылны ичинде хазырланган кёрмючню магъанасыны юсюнден хабарлагъанды. «Кюзню таурухлары» быйыл нарт эпосха бла мифлеге жораланнганды. Белгилисича, суратчыла ата-бабадан бери бу затлагъа таяна, аладан илхам излеп келедиле. Дуняяны, аламыны да бу затлагъа таяна ачыкълап турганды фахмулу адам. Аны уа Кавказын нарт эпосу тыпыр ташыды, дегре боллукъду, -

деп ол бу байрамны къурагъанлагъа ыразылыгын билдиргенди.

Ахматланы Леуаныны да чыгармаларын да кёрюрге боллукъ эди кёрмючде. «Бу Россейни суратчыларыны республикалы биригиюню төрели кёрмючю. Хар жыл сайын аны магъанасы тюрленеди. Мен быйыл бери нартла бла байламлы алты графика ишимни бергнем: «Сосурукъ», «Ерюз-мекъ», «Сатанайны урлау», «Нарт оюн-ла», «Алтын чабакъны урлау», «Нарт Уя»», - дегенди суратчы.

Бу арт кезиуде кавказ миллетле энчиликлерин андан ары айнытыргъа итинедиле. Аланы бек биринчи нарт эпосха таяна, аны бла хайырлана этерге боллукъду. Нарт эпосда дуния башында адам улугъа багъалы болгъан затла адамланы бирикдиредиле. Бир бирлерин аныларгъа болушады-ла. Ала уа бююнлюкде искусствону биринчи мурдорудула эм таянчагы-дыла.

ДОДУЛАНЫ Мадина.

Жолоучулукъ

Къалын азгъачхан тенгизге дер

Къабарты-Малкъар къырал университетни тамата препода-ватели, Орус география обществону (РГО) «Таучула» жаш тёлю биригиюню башчысы Станислав Кушев бу кюнледе Россейни эм узакъ эки жерине барып къайтханды. Алгъа ол Ненец автоном округда Полярный крудга, сора Магадан областда Охотское тенгизни жагъасында болгъанды. Эки жолоучулукъ да РГО-ну «Заповедное дело» экология-жарыкъландырыу башламчылыгы-ны чегинде къуралгъандыла.

ТАМАШАЛЫКЪ

Ненец автоном округ эм уллу регион-ладан бириди, аны жерини асламысы Полярный крудан сорады. Мында къар жаланда июльну ахырында эрийди, къыш а сау 220-240 кюнню барады. Анда «Ненецкий» деген аты бла жангыз бир заповедник барды. Ол 362 000 гектар жерни алады, къыйырларын а Печорский бла Баренцово тенгизлени толкъунлары жууадыла. Кышда сууукълукъ 46 градусха жетеди, жайда жылылыгъ а 15 градусдан ёрге хазна кётюрюлмейди. Болсада, быллай къыйын хауа болумлада сейир, тюш-ледеча, ариу битимле ёседиле, мингле бла саналгъан чыпчыкъла уяла ишлей-диле, тенгиз жаныуарла да къыйынсыз жашау бардырадыла.

Жолоучулугъа мында жаныуарланы тизмесин жарашдырыргъа борч салынганды, ол санда - «Русский Заворот» жарым айрыкамда чыпчыкъланы тюрлюклерин санаргъа, Ходовариха эпде къудуретге къалай заран жетгенине багъа бичирге, адамын хатасы бла къаллай бир жер багушдан толгъанын бла жарым айрыкамны шимал жагъ-асында тенгиз кир-кипчинки къаллай бир жыйылгъанын тергерге.

Жолоучулугъа юсюнден айта, Станислав Кушев Ненец автоном округ анд Полярный крудга ишлерге онг бергенин белгилейди. «Эндиге дер

хазна затха илинмеген жер суна эдим. Алай бери келгенимде, аны юсюнден оюмун толусунлай тюрленгенди: ол къанатлылары, битимлери, олени окуна кёт тюрлюклери бла сейирге къалдыргъанды», - дейди.

АЙЫУЛА, УЛЛУ КЪУШЛА ДА

Станиславны экинчи жолоучулугъу уа, башда сагъыннганыбызча, къырал-ны бирси къыйырына – Кони жарым айрыкамда «Магаданский» заповед-никге – болгъанды.

Анда тинтиулени Россейни жер-жерлеринден жети адам бардыргъан-дыла, ол санда бизни жерлешибиз да. «Бу регион узакълыгы, табигъатыны койсызлюго бла сейирими къозгъа-анды. Охотский тенгизни кёрюрге, заповедникни жерлерин тинтирге, жангы билим, сынам алыргъа сюе эдим», - дейди Кушев.

Иш аз болмагъанды: айыу жолланы эсеплерге, къара айыула юйренген табигъатларында кеслерин къалай жюрютгенлерине къараргъа керек эди. Бир ыйыкъны ичинде къарап туруп, жолоучула башха-башха жыл санда жыйырма айыуну санагъанды-ла. Андан сора да, «Россейни суулары» битеукъырал башламчылыкъгъа къошулуп, адамладан къалгъан кир-кипчинки жыйгъандыла, жуукъдагы суулагъа аны бла байламлы къаллай хата салыннганын тергегендиле. Илму

ишлерини чегинде уа 40 жерден суулары бла суу тюбюнде топуракъны ал-гъандыла, «Магаданский» белгисине саналгъан акъ къушланы уяларына къарагъандыла, июльну алында бла августда къуш балапаны санын тенг-гешдиргендиле.

- Магадан областда жангыз да та-бийгъат угъай, адамла да ачыкълык-лары, къонакъбайлыкълары, тургъан жерлерин алай къаты сойгенлери бла жюриемде къалгъандыла. Къара айы-улары алай жуукъда кёргеними уа бир заманда унутурукъ тюйюлме, - дегенди жерлешибиз.

ИЛМУ, БИР НИЕТЛИЛЕНИ КЪАУУМУ

Орус география обществону «Запо-ведное дело» проектине къатышыр ююн, кёт торлю сынауладан ётерге керекди. Аны эсебини магъанасы уа, керти да, уллуду: къыралыбыздан эм ахшы алимле, табигъатыбыз, къуду-ретибиз ююн къайгыргъан инсанла сакъланган жерлени тинтидиле.

Аны магъаналылыгыны юсюнден Станислав Кушев да айтханды: «Манга бу башламчылыкъ журтубузу сейир

жерлерин танытыугъа юлюшюмо къо-шаргъа аламаат амал болгъанды. Анда жыйгъан билимими энди студентлери-ме айталлыкъма. Сора быллай жоло-учулукъла Россейни башха жанындан кёрюрге, илму ишни кесеге болургъа онг бердиле».

Анда кёргенинги юч сёз бла айтал-лыкъмыса деген соругъа уа Кушев: «Илму, Команда. Чынтты Табигъат», - дейди. Нальчикке къайтханындан сора, ол жангы экспедициялагъа къатышыр-гъа сюйгенин да билдиргенди. Энди муратым Чукоткагъа барыргъады, андан сора да вулканы, тенгизи бла Камчатка да сейир кёрюнде», - деп къошханды ол.

Станислав жаш адамланы да обще-ствону башламчылыгына къатышыр-гъа чакъырады. Ол айтханыча, «Запо-ведное дело» табигъатын магъанасын кёрген адамланы къауумуну кесеге болургъа, эм къыйын жерлени барып кёрюрге эмда тинтирге, бу иш бла жүрешген алимле бла танышыргъа онг бередиле.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

УФСБ

Наркотиклени сатыу мыйылгъанды

ФСБ-ны Къабарты-Мал-къарда управленийыны келечилери наркотиклени законсуз айландырыугъа къа-жау оператив-розыск жумуш-ну чеклеринде тыш къыраллы бир инсанын тутхандыла. Бу адам бизни республикагъа аллай затланы ташыу бла жорюше эди; андан 186 грамм тархтан синтетика наркоти-кле сыйырылгъандыла, деп билдиргендиле ведомствону

Хыйсалыкъ

Жазадан къутулалмагъанды

МВД-ны «Нальчик» управле-ниясыны 2-чи пунктуно уголов-ный розыскыны келечилери буреюно 1 миллион сомдан артыкъ тургъан автомашина-ны сатхан адамын тутхандыла.

Тинтиулени эсеплерине кёре, быйыл февральда ол эр-кегыруу «Фольксваген Поло» автомашины иеси бла улоуну ортакъгъа алыргъа келишим

пресс-службасындан.

Сюдню кюч алгъан оноуу бла бу инсан РФ-ни Уголов-ный кодексини 30-чу статья-сыны 3-чю кесегине, 228.1 статьясыны 4-чю кесегини «а» эм «г» пунктларына эмда бу статьяны 5-чи кесегине тий-ишлиликде терс иш эттенген саналып, келир 9 жылын битеулю низамлы колонияда оздурлукъду.

этген эди. Ал эки айны ичинде багъасын төлеп тургъанды, андан сора уа, ахча бла къый-налгъан сылтау этип, машина-ны башхагъа сатханды, андан алгъан файданы сюйгенича къоратханды. Алай бла ол уло-уну иесине 1,1 миллион сом заран салгъанды.

Ол адам энди РФ-ни Уго-ловный кодексини 160-чы

статьясыны 4-чю кесегине тийишлиликде терсленеди. КъМР-де МВД-ны пресс-службасындан билдиргенле-

Уллу кёллююк

Аманлыкъчылары хаталарынган ахчаларынган къуру къалгъандыла

КъМР-де МВД-дан бил-диргенлерине кёре, бизни республикада экеулен, хый-лачылагъа ийнанып, 2 мил-лиондан артыкъ сомларын тас этгендиле.

Алданганладан бири – 74-жыллыкъ киши, Нальчик-де полициягъа тарыкълан-ды. Айтханыча кёре, биреу, телефон бла анга сёлешип, кесин кюч ведомствону иш-чисича танытханды. Ызы бла пенсиячыны счётла-рында ишеклик туудургъан жумушла этиле тургъан сылтау бла ахчасын анга сакълаугъа берирге чакъ-ыргъанды. Ышандырыр ююн а аны мычымай этер-ге керекди, деп къысханды. Анга ийнанып, пенсиячы

рине кёре, хыйлачы салгъан заранын жалаанда бир кесеге къайтарылгъанды иесине.

122 минг сомундан къуру къалгъанды. Хыйлачыла тас болгъанларындан сора уа, кесин алагъа алдатха-нын ангылап, полициягъа келгенди.

МВД-ны Май районда бёлюмюнде аны бла бай-ламлы Уголовный кодекс-ни 159-чу статьясыны 2-чи кесегине кёре терслеу иш ачхандыла.

Хурметни жамауат! КъМР-де МВД эсигизге салады: кюч ведомство-ланы келечилери ахча бла байламлы жумушла бла бир заманда да сёлеш-мейдиле. Къайсы башха къырал структураланы ишчилери да адамлагъа ушакъгъа мессенджерле бла чыкъмайдыла. Аллай сёлешген болса, олсагъат хапарны тыйыгъыз, номер-ни да «къара тизмеге» кё-чюрююз. Бу айтылгъанны жууукъ-ахлуларыгъызгъа да жетдиргиз, деп чакъы-радыла полициячыла.

УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлагъанды.

Жорапау

Къыралны байрагъы — Минги тауну башында

Россейни къырал байрагъы-ны кюнюне атап, республи-кабызны жаш тёлюсю Минги-тауда «Мени къыралымы байрагъы» деген патриот жумушну бардыргъанды.

Аны чегинде 150 жаш адам Гара-Башы станцияда, 4000 минг метр бийикликде,

къыралыбызны 20-/30-мет-рлик байрагъын жаяр ючюн чыкъгъандыла. Аны аллы-нда уа Уллу Ата журт урушну жылларында Элбрусу къо-руулай ёлген аскерчилени эс-гертмелерине голле салып, жигитлени эсгергендиле.

Бу башламчылыкъ респу-

бликаны жаш тёлюсюню бирлигин, туугъан жерине кертичилигин бла соймекли-гин, гиртичилигин да кёрюзт-генди, деп белгилейдиле Къабарты-Малкъарны Жаш тёлюню ишлери жаны бла министерствосунда.

Соруу-жууап халда

Чегемни полициячылары, Россейни къырал байрагъы-ны кюнюне жоралап, Жаш тёлюню юйюнде окуучула бла тюбешгендиле, деп бил-дириледи КъМР-де МВД-ны пресс-службасындан.

Ол кюн низамны сакъ-лаучула бла бирге Чегем районну администрация-сыны эмда «Биринчилени атламлары» биригиуно ре-гион бёлюмюню келечиле-ри жаш адамла бла ачыкъ ушакъ бардыргъандыла. Сёз асламысында къыралны акъ-кёк-къызыл тюрсюню байрагъыны тарыкыны, ол санда аны сыйыны юсюнден да баргъанды. Окуучула байракъны къалай къурал-гъаныны, тюрсюнлери не магъана тутханларыны эмда кёт башха шартларыны юс-леринден билгендиле.

Саулай алып айтханда, тюбешуиге жаш адамла тири къатышхандыла, со-руулагъа жууапла берип, билимлерин эм тирнекли-

клерин ачыкълагъандыла. Ахырында быллай магъ-аналы ишни къурагъанла жаш адамлагъа ыразылыкъларын билдиргендиле эм

шагъатылыкъ къагытла да бергендиле.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Спорт

Асламысында — майдалла

Чечен Республиканы биринчи Президен-ти, Россейни Жигити Ахмат хажы Кадыров туугъанын 75 жыл толгъанына аталып, Грозныйде грек-рим тутушуудан эришуу къуралгъанды. Анга къатышханлары арала-рында республикабызны оналты келечиси да болгъандыла. Аладан тогузу майдалла бла къайтхандыла.

Битеуроссей эришиуде — эки «алтын»

СССР-ни тарыхында къыралны жыйым-дыкъ къауумуну дзюдодан биринчи тренери Владимир Андреевни хурметине Москвада битеуроссей эришуу къуралгъанды. Анга Россейни 42 регионундан 300-ден аслам спортчу къатышхандыла.

Эсеплеге кёре, республикабызны эки келечисини — Османланы Алийхан (60 кг.) бла

«Алтынланы» кеслерини аурлукъ къау-умларында Къулбайланы Солтан, Сулейман Жантеголов, Бекхан Эльдиев алгъандыла. Саугъалы жерлеге Муслим Шитиев, Битирланы Рустам, Имран Коков эм башхала чыкъгъандыла.

Жаш гёжефлени тренер Таумырзаланы Мурадин юйретеди.

Тамерлан Кушхов (73 кг.) – тюбешулерин хорлам бла бошап, алтын майдаллагъа ие болгъандыла. «Доммакъны» 73 кило-граммгъа дер аурлукъда Марат Жемухов алгъанды.

Дзюдоучулары тренерле Залим Гаданов бла Олег Махов юйретедиле.

Бийболатланы Даниял — дуняяны чемпиону

Эквадорда 18 жыллары толмагъан спорт-чуланы араларында дзюдодан дуняяны биринчилиги бардырылгъанды. Анга 59 къы-ралдан 460 спортчу къатышхандыла.

81 килограммгъа дер аурлукъда тутуша, жерлешибиз Бийболатланы Даниял алтын майдалла бла сауылганганды. Чемпион атха тийишли болгъанын ол беш тюбешиюнде

хорламлары бла кёрюзтгенди. Ахыр сер-меши Азербайджандан Айхан Гасанлы бла болгъанды, аны Даниял буугъан амал бла хайырланып хорлагъанды.

Кадетлени араларында жетишими гирти жашха абадан жыл саныланы араларында халкъла аралы эришиуде сынашыргъа жол ачханды. Аны тренер Руслан Ким юйретеди.

Эм кючлюе бла ётюрле ачыкъланнгандыла

Бу кюнледе республикабызда экстремал триатлондан «Эльбрусмен-2026» эришуу бардырылгъанды. Аны Къабарты-Малкъарны триатлондан федерациясы бла «Extreme Trail Group» биригуу къурагъандыла.

Эришуиге Москвадан, Санкт-Петербургда, Ставрополдан, Нижнекамскдан, Армавирден эм кёт башха шахарладан спортчула къатыш-хандыла. Ала къарыуларын Огъары Чирик кёлде 3,8 километрге жозюуде, Бызынгыны, Нальчикни, Чегемни эмда Басхан-ауузуну жер-лери бла аякъ машиналада 200 километрини барыуда, ызы бла уа Гара-Башы станцияда 3888 метр бийикликке чаып жетиуде сынагъ-андыла. Экстремал триатлонда андан бийик

финиш саулай дуняда да жокъду. Жолла-рында бийикликлени торпенюю 5600 метрден аслам болгъанды.

Быллай къыйын эришиуде биринчи жерге Алексей Бендюков чыкъгъанды. Ол жолгъа би-теу да 17 сагъатны бла 14 минутну къоратханды. Андан сора бир 50 минутдан финишге Рамиль Бадиришаев келгенди. Андрей Куркус Рамиль-ден жангыз да бир минутха артха къалгъанды, аны заманы 17 сагъат 54 минут болгъанды.

Эришуино ётдюрюрге республиканы Спорт, Курортла эм туризм министрстволары, Кавказ, РФ биригуу бла «Приэльбрусье» миллет парк себеплик этгендиле.

ХАБЫБУЛЛАХЛАНЫ Зульфия.

Юйретиу

Сынамларын ёсдюргендиле

Быйылны башындан бери «Россети Север-ный Кавказ» - «Каббалкэнерго» биригиуно 1221 чакълы ишчиси Ессентукиде энергокюч жаны бла институтда тийишли курсланы ётюп, билимлерин, сынамларын да ёсдюр-

гендиле, деп билдиргендиле биригиуден.

Курслагъа жюриюлене, программагъа кёре, ток ызыны, подстанцияланы, эсе-плене приборланы эмда башха затланы да бузукълукъларын кетериу амаллагъа юйренгендиле. Аны бла бирге жорукъланы унутмазгъа эм биринчи болушукъ эте били-уге да аслам эс бурулгъанды.

«Россети Северный Кавказ» биригиуде айт-ханларына кёре, ишчилени билимлерин ёсдю-рюу аны баш борчларындан бирине саналады. Аны хайырындан ишчиле къыйын болумлада, жунчумай, борчларын толтураладыла.

Эсге сала айтсакъ, жылны ахырына дер

«Каббалкэнерго» сагъынылгъан институт бла курсланы энтта да 77 адам ётерча келишим этгенди.

КУРДЛАНЫ Сулейман.

Баш редактор КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан РЕДКОЛЛЕГИЯ: ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш ред. орунбасары), ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш ред. орунбасары) КЕТЕНЧИЛАНЫ Зульфия (жууалы секретарь), МУСКАЛАЛАНЫ Сакинат, ТИСКАЛАНЫ Фатима, ТРАМЛАНЫ Зухура, УЛБАШЛАНЫ Мурат.	ТЕЛЕФОНЛА: Редакторну приёмный — 42-63-01. Баш редакторну орунба-сарлары — 42-38-21, 40-04-82, жууалы секретарь — 40-28-97, секретариат — 40-93-62, корректора, специальисте — 42-63-52. РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛЮМЛЕРИ: Политика эм право — 42-24-02, экономика — 42-66-73, культура — 42-66-76, социал ишле — 42-75-82, курортла, туризм эм спорт — 40-39-93, окуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазылыу — 42-37-94, сурат алыучу — 40-59-18, энчи корреспондент — 42-68-72, операторла — 42-66-85.	Редакция авторла бла къагыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла. Газетде басмаланган материалда айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге болуукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россейни Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликке материалланы авторлары кеслери жууапылдыла. Газет Связны, информация технологияланы эмда асламы коммуникацияланы ишлери жаны бла федерал надзор службаны (Роскомнадзору) Къабарты-Малкъарда управленийысында 2016 жылда 19 декабрде регистрация этилгенди. Регистрация номер — ПИ № ТУ 07-00118. Индекс - П 5893 Газет ийыкыгъа юч кере чыгъалы — геуюрге, орта, шабат кюнледе. Багъасы 13 сомду.	Газетни басмагъа «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди. Газет «Известельство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а Газетлени илерини тандыру ючюн КъМР-ни почта связны федерал Управленийы жууапылды. Телефон: 76-01-21 Тиражи 1625 экз. Заказ № 1801	Номерге графикте кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салыннганды ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАЛА: Улбашланы Мурат – дежурный редактор; Геляланы Валентина (1-чи бет), Ахмат-ланы Луаза (2-чи бет), Бий-чеккуланы Жаннета (3,4-чю бетле) – корректорла.	РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ: 360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5. Электрон почта: elbor_50@mail.ru
--	--	---	---	---	---